PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 - Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

DIVADELNÍ A FILMOVÉ NOVINY, PRAHA

- 1. VI. 1966

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

DIV. A FILM. NOVINY, 1. 6. 1966

Kletba abstrakce

Zora Rozsypalová a Oldřich Vlček v ostravské inscenaci hry Dlouhá cesta dnem do noci

Snímek František Krasl

Uvedení O'Neillovy hry **DLOUHÁ CESTA DNEM DO NOCI** ve Státním divadle v Ostravě přináší s sebou některé problémy. Pro divadlo to asi bude především problém ekonomický, neboť již první repríza, kterou jsem uviděla, nebyla plně navštívena.

Po Čechovově Rackovi a Williamsově Kočce na rozpálené střeše je to další velice náročná složka repertoáru, provázená tentokrát nevýhodou metody, jíž je hra napsána. Nejde o detektivku, nejde tedy o příběh. Jde o vztahy čtyř lidí, které jsou až do poloviny hry objasňovány metodou postupného a na divácké napětí vypočítaného odkrývání skutečností, z kterých se tyto vztahy tvořily a tvoří. Teprve tehdy začíná divák tušit, že důvodem pro stále rostoucí a až dosud neobjasněné napětí v rodině, jehož zdrojem je matka, je marná snaha manžela a synů vrátit k normální existenci ženu — narkomanku. První část hry poutá tak divákovu pozornost nejen zaměřením na vyjevení vztahů těchto lidí, ale také momentem tajemnosti a očekávání, zapojenými do tohoto procesu. Druhá část prvek napětí postrádá — divák se seznámil se základním faktem a autor se musí spolehnout jen na psychologický a filosofický aspekt hry. Kamenem úrazu celé skladby je od začátku princip demonstrace psychologického zázemí postav na vyprávění zážitků z minulosti. Drama tak nabývá epických prvků a stává se statickým, nejnánadnější ve své druhé fázi, kde divák již neočekává změny ve vývoji vztahů a stále silněji si uvědomuje, že je přítomen jen mechanické demonstraci autorova pohledu prostřednictvím postav.

Právě proti tomuto literárnímu, naučnému a zabstraktňujícímu principu musí režie již v pouhém zájmu divácké únosnosti vystoupit konkretizací jednání každé postavy. Režijní metoda Radima Kovala však osvědčila již v mnoha minulých inscenacích, že touto cestou nepůjde. Ponechává herce v plné závislosti na autorovi. Ti s ním pak dokáží vybudovat vztahy v konkrétní situaci na začátku, kdy se připravuje nové odhalení a s tím i zlom situace.

Odcizený pohled a křečovitě vypjatý postoj v okamžicích ztráty sebevlády prozrazují již nyní fakt i vědomí viny u Mary Cavanové a jsou její představitelkou Zorou Rozsypalovou neseny jako kontrapunkt k hluboko skryté nervozitě a úzkosti jejího manžela i obou synů. Vzájemné srážky těchto tří mužů jsou v interpretaci M. Holuba, O. Vlčka a J. Švehlíka zvyklostní záležitostí a především odezvou zamlčovaných obav z konce krátké iluze o nastalé stabilitě jejich životů, tak jak jej pro každého z nich naznačily události předchozí noci. Zlom v situaci nastává, když se jeden po druhém přesvědčí o definitivním krachu svých nadějí. Konkrétnost, kterou hereckému projevu dávala jasnost cílů jednání, čerpaná z přehledné a sdělné dramatické situace, mizí. Další dramatický vývoj je veden v očekávání a realizaci kvantitativních posunů, nikoli kvantitativních změn v situaci. Místo konkrétního jednání nastupuje při obnažování charakterů postav a životních cest, jež je dovedly k danému stavu, především reminiscence a zpověď. Projevy všech postav jsou natolik silně poznačeny účelovostí autorova záměru, že nabývají deklarativní povahy. Je velkou chybou, že se typ režiséra ocitl při ostravské inscenaci v souladu s touto tendencí, takže namísto hledání konkrétních cílů jednotlivých promluv, ji podtrhuje zaměřením se na izolovaná, směrem k hledišti deklamátorsky naaranžovaná sdělení (např. ve scéně posledního rozhovoru otce s Edmundem). Nejde však jen o princip režijního stylu, v několika případech jde daleko spíše o nezvládnutí hereckého projevu či logiky situace (mechanické plnění režijního příkazu sděluje např. křeč obsažená v pomalé chůzi, jíž opouštějí jeviště M. Holub a Z. Rozsypalová při odchodu manželů Tyronových do jídelny v prvém dějství). Jen Zoře Rozsypalové se daří, s výjimkou závěrečné scény, udržet konkrétní obrysy člověka, kterého život přivedl do situace, proti níž nemá již sílu se vzepřít, ale který má ještě potřebu klamat sebe i své okolí iluzí o sobě.

Abstrakce Kovalových režií dovede diváka občas oklamat umělostí prostředků, kterých používá, kultivovanou vypreparovaností projevu, ke kterému dovede přivést herce. Při hlubším pohledu však zpozorujete, že v základě se udržuje princip líbivého, třebaže často úplně nevěcného aranžmá a nekonkrétního, cíle jednání postrádajícího hereckého projevu (pokud herec si sám o sobě nedokáže vybudovat vlastní zázemí).

ALENA VIKOVÁ

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Práce, Ostrava

14. V. 1966

HRA EUGENA O'NEILLA „DLOUHÁ CESTA DNEM DO NOCI" byla uvedena 23. dubna v Divadle Zd. Nejedlého v Ostravě. Na snímku zasloužilý umělec Mir. Holub v roli Jamese Tyrona a Oldřich Vlček v úloze Edmunda Tyrona.

Výstřižková služba
Pražské informační služby
Praha 1, Letenská 2
Telefon 631-74

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Práce, Ostrava

13. V. 1966

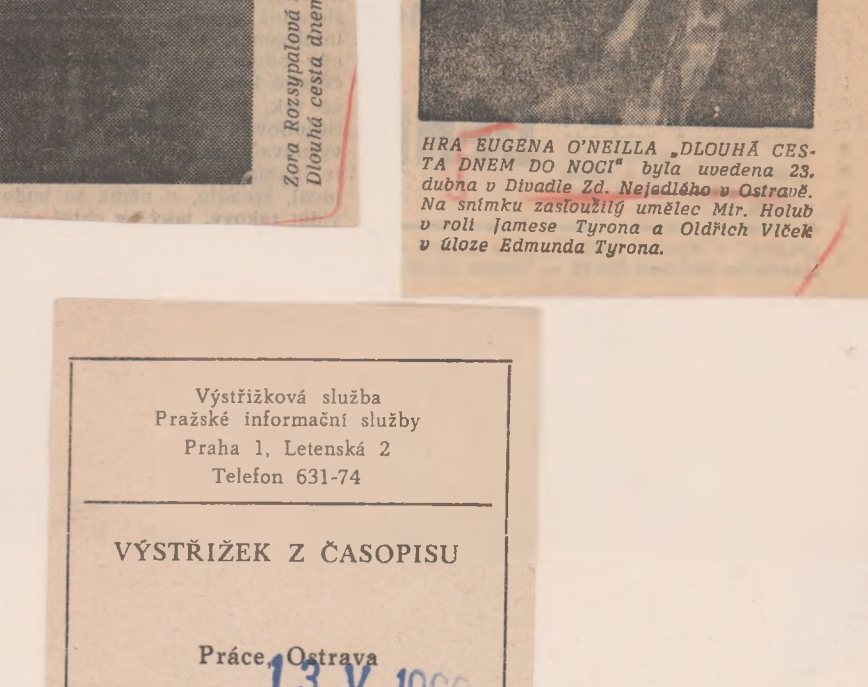

V DIVADLE ZD. NEJEDLÉHO V OSTRAVĚ byla uvedena koncem dubna čs. premiéra hry Eugena O'Neilla „Dlouhá cesta dnem do noci" v režii Radima Kovala. Na snímku Oldřich Vlček v roli Edmunda Tyrona a Jar. Švehlík v úloze Jamese Tyrona.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
VÝSTŘIŽKOVÁ SLUŽBA
Praha 2 Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 544-778

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Brno

28. II. 1966

ze dne

V ČESKOSLOVENSKÉ premiéře bude uvedena v Ostravě hra jednoho z nejvýšších amerických dramatiků Eugena O'Neilla „Dlouhá cesta do noci", kterou studuje šéf činohry Státního divadla R. Koval. Druhou premiérou bude francouzská komedie „Aurelie neboli pekařova žena". lb

VÝSTŘIŽEK Z ČASOPISU

Nová Svoboda, Ostrava

ze dne - 1. III. 1966

RADIM KOVAL, šéf činohry Státního divadla v Ostravě, připravuje na duben premiéru hry z O'Neillovy pozůstalosti se silně biografickými prvky „Dlouhá cesta dnem do noci". Pro televizi studuje anglickou televizní hru „Co nás dělí", která se objeví na obrazovkách ještě v březnu.